

nék Nem marad tehát más mód, mint ellenszegülni a püspöki rendelkezésnek a tisztelettel visszaküldeni azt olyanformán megjegyzéssel, mint a minővel Pilátus is élt annak idejében. Hogy t. i. a mit megirtam, megirtam (írásd: a mit egyszer ezen ügyben jól rosszul határoztam, azt meghatároztam). Természetesen az egyházközségi ellenékel ezzel nem elégedett meg s még püspök ur ő méltósága sem és az egyházkerületi köztörvényszék ítélete alá bocsátotta.

A mint veszem észre, az ítélet úgy hangzik, hogy a nyomozási ügy elvételén a püspöki rendelkezés egyenesen ellenszegülő sepsi egyházmegei köztörvényszéktől, a kézdi esperes és törvényszéknek adatott át elintézés végett. Erre nézve is hallám épen ma, hogy bizonyos helyről készülnék a sipót a mi nagy embereink szája alá adni, hogy t. i. folyamadni kell az egyházkerületi köztörvényszék határozata ellen magához az egyházkerületi közigyeléshez. Valóban felségesség gondolat! Mindent de mindent el kell követni, csak hogy a dolog valamiképpen esketéssel párosult nyomozásra ne menjen, mert bizony akkor végkép kárba vesz a sok eszem iszom, kárba sok hordó borocska és sok 2, 5, 10, 20 forint!

En, t. szerkesztő ur, mindezekre azt mondom, hogy bizony elég szomorú dolgok mindezek — és azon t. hivatalos egyének, kik egy hallatlan vesztegetéssel keresztültvit papválasztás mellett még a törvényes téren is agitálnak, azok nem gátlói, hanem inkább terjesztői a demoralisációnak, s nem méltók arra a helyre, a hová a közbizalom emelte őket!

Egy válaszító.

Az ipar teszi a középosztályt.

Azon alkalomból, hogy a fehérvári kiállításon résztvevő budapesti kiállító Rubín Simon urat, mint e kiállítás főfelügyelőjét értékes emlékekkel tüntették ki, Rubín ur iparunkról több érdekes dolgot mondott, melyeket a következőkben összefoglalva közlünk:

Igen sokszor hallottuk, hogy Magyarországnak van ipara; azonban a szorgalmas vizsgálódó figyelemét ki nem kerülhet, hogy — a mi sajnos, de igaz — alig van nálunk egy-két ága az iparnak; a melyről a fentebbi állítás jó lélekkel elmondható; a legtöbbben bizony alig állunk a kezdetlegesség fokán, sok pedig tökéletesen hiányzik. A ki összehasonlítást akart közzéadni a székesfehérvári s például a párisi kiállítás közt, az tudja s érzi, mennyi még a teendő nálunk. Igaz ugyan, hogy a kiállítás csak véletlen találkozás az iparokkal, mert csak az állít ki, a ki akar, s noha tudjuk, hogy mindenki, ki valami újat és szépet felmutatni tud, ezt az alkalmat el nem mulasztja annak bemutatására, mégis hinni akarjuk, hogy egész iparunk a székesfehérvári kiállításon nem volt képviselve.

Hazánk régi történetének tanulmányozása bárkit meggyőzhet, hogy dicső királyaink s a nemzet mily áldozatok árán honosították meg hazánkban az ipart. Számátalan szabadalmat, szabadítékokat, kiváltságos leveleket osztogattak telepített iparosoknak, mert ismerték fontosságát az iparnak s érezték egy polgári középosztály hiányát. És ezen hitükben nem csalatkoztak; az iparos városok pénzavarukból kisegítették az uralkodókat, a XVI. és XVII. századok zavargós idejében pedig a városok szolgálták menhelyül a környékbeli nemesség és jobbágyoknak, itt találván menhelyet életük és vagyonukkal a betörő rablók és kalandosok ellen. Végre a legnagyobb adófizetői a kincstárnak ezen városok iparos polgári válnak, a kik oly nagy becsületet tudtak maguknak kivívni, hogy nemes büszkeségének tartotta, ha polgári címmel megisztelték. Ennyire fejlődhetett nálunk az ipar és védelem alatt s ily megiszteltető állást tudott magának kivívni.

Összehasonlítva mostani helyzetét az iparnak a multtal, azt találjuk, hogy több oly iparág, mint a posztókészítés, lenszövés, bőripar stb., melyek a régi időben nálunk nagy kiterjedésűek valának és számtalan munkás kezét foglalkoztattak, másrészt pedig gátolták honi értékek kivándorlását a külföldre: ma vagy épenesen nem léteznek, vagy csak tengődnek. Hányszor hallottuk már ismételn, hogy alig létezik Magyarországon városiasan öltözött ember, kinek öltöne magyar posztóból készült volna; tekintsük nőinket, mind az, a mi rajtuk van, külföldről hozatik be s a nemzet ezen áldozatok árán majdan el fog vérezni, ha idejekorán még be nem látván tévedését, jobb útra nem tér.

Az egyedüli mód pedig, mely által hazánkban ipart teremteni lehet, magas behozatali vámkömből áll, mely által a belföldi létező vagy keletkezendő ipar a hatalmas külföldi ellen megvédetik. Messze vezetne ezen mód nagy és sok előnye itt taglalnom, hisz könyvtárak léteznek már a nemzetgazdaságon ezen ágáról.

Azonban legyen nekem megengedve itt egyet kiemelnem, és pedig azt, hogy roppant sokat nyerne az ország egy hatalmas középosztály által, mely egyszerűsággal a takarékos osztály is. Tudjuk, hogy nagy urainknál meg van a költsékesi hajlam, többet kiadni, mint a mennyit bevesznek; ezt noha sajnáljuk, de megakadályozni nem tudjuk, a pénznek oly természete lévén, hogy a gazdagtól a szegényhez szíváro, a gazdag szegény lesz,

a szegény pedig gazdag. A dologban csak az a szomorú, hogy az a tömörked pénz iparcikkéért a külföldre vándorol s idehaza abból vajmi kevés marad. Ha azonban nálunk egy hatalmas középosztály léteznék, melyhez ezen túlköltsékes szivároghatna, ezen osztálynak megtakarítása képes volna a túlköltsékes ellensúlyozni s a pénz kivándorlását megakadályozni.

Boldog azon nemzet, melynek ily hatalmas középosztálya van, mert ez fonteltja a nemzet létét.

M. I. L.

A „Gresham“-ról.

A „Gresham“-ról a „M. P.“ a „Gresham“ zárszámlája szerint a következő számokat közli: E zárszámla szerint a „Gresham“ passzívái, a jelentéketlen részvénytőke levonása után, kerék száma 62 millió frank. A „Gresham“, valószínűleg, hogy nagyobb számokkal imponálhasson, angol társaság léte, kizárólag frankokban számít. E passzívák ellenében a következő tételek állítatnak fel: 11.628,510 frank, behuzások értékpapírosakban: 44 millió 05,589 frank, pénztárkészlet: 787,628 frank, s végre különböző aktív tétel: 6.625,747 frank. Engedjük meg, hogy a „Gresham“ minden kölcsöne kifogástalan értékű, hogy az értékpapírosbeli beruházások, melyek között, fájdalom, többféle amerikai vállalat papírosai is vannak, mind arany értékek, — még a kedvező esetekben is arra a meggyőződésre kell jutnunk, hogy a „Gresham“, (az ő különös módja szerint számított) tartalékjai nem elegendők. Ugyanis a társaság aktívái közt a „Diversi“ rovaton a következő tételek kerülnek elő: be nem hajtott díjak: 2.147,072 frank, hitel díjak (2): 1.091,392 fr., be nem hajtott kamatok: 828,876 fr., butorok és felszerelések — a társaság oly régi fennállása mellett is — még 189,983 frank, és végre az ügynökök tartozásai: 1.543,294 frank.

Ezen tételek jelentőségét s a tartalékok értékét kellőleg megvilágítja azon megdöbbentő körülmény, hogy míg a „Gresham“ összes díjbevétele valamivel több mint 10 millió frank, addig ez összeg több mint felét képezik a különvő díjak és kamatok s a többi átvételé összege.

Ha a „Gresham“ mégis nagy alaptőkével bíró részvénytársaság volna, a biztosított fél e nagy alaptökeben mint „superteserv“-ban találhatna fel legalább a fedezetét De a „világ-intézet“ nek egész részvény-tőkéje, tudjuk csak, 542,800 frank, vagyis 217,000 forint. Ily csekély összeg nem volna elegendő oly társaságnál sem, mely üzletével csak egy országra szorítkozik: hát még a „Gresham“ nek, mely üzletét egész Európára ki terjeszti.

Nem pusztá frázis tehát, hogy a „Gresham“ is agyaglábon álló kolozs, s nem alaptalan azon állítás, hogy azon intézet, mely részvénytőkéje egyharmadrészt még mindig a butorok és felszerelések értékében mutatja ki, nincs arra feljogosítva, hogy a biztosított felek tán keservesen megtakarított és sok millióra menő pénzt kezelje minden ellenőrzés nélkül. Hogy az angol állam felügyelete a tekintetben mennyire gyarol és elégtelen, mutatja egy másik angol életbiztosító társaság, az „European“ közelebbi esete. Ez is oly kiterjedésű intézet volt, mint a „Gresham“, s a nagy üzlet vége nagy bukás lett.

Nyilatkozat.

Az erdélyi gazdák V. vándorgyűlése által a házi ipar-kiállítás megbirálására kiküldött bizottság elnöke és jegyzőjének kezeimnél levő nyilatkozata szerint Künle Teyz kisasszonynak himzéseiért dicsőre oklevél lett megiszavva. Miután azonban a bíráló bizottság jegyzőkönyvéből véletlenül kimaradt, az erdélyi gazdasági egyület által megbízottam az oklevél kiszolgáltatására.

Szolgálok ezen nyilatkozat a tisztelt urhölgynek elégtételül a szenvedett sérelemért.

Kelt Sz.-Dányán, 1879. november 10-én.

Potsa József,
az intéző bizottság elnöke.

KÜLÖNFÉLEK.

— Sepsiszentgyörgy város képviselő-fok 11-12-én közgyűlést tartott, melyen igen sok tárgy intézettek el, többek közül a közgyűlés tárgyalta és megállapította a jövő 1880-ik évi költségvetést is.

— A jövő szombati fillérestély programja már meglehetősen változatos lesz. Értésülmünk szerint az estélyen lesz felolvasás, hegedű duette, egy magán férfi négyes, szavlat. Az élvezetesnek ígérkőz estélyt Kelemen Lajosné és Révay Lajosné urhölgyek rendezik s a belépti díj mint eddig, csupán 10 kr. Felesleges is mondanunk, hogy a műélvezet, melyben a közönség részesülni fog, bizony nem áll a csekély belépti díjal arányban, hanem hát azért fillérestély, hogy a szeretet filléreit, minél több egyetletagnak lehessen alkalmá lefizetni.

— A sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet parancsnoksága folyó hó 1-én tar-

tott gyűlésében elhatározta, hogy e hó 16-án dél után 2 órakor a szivattyú kezeléséből vizsgát tart azon hat egyén részére, kik ebéli ohajukat a parancsnoksághoz bejelentették. Azonban, hogy a vizsgát minél kimerítettebb lehessen, felhívja az egylet működő tagjait, hogy a megnevezett időre jelenjenek meg egy gyakorlat tarthatására. Ugyanzen gyűlésben határozottat el, hogy a jelzett gyakorlat után több gyakorlat tartatni nem fog, mivel már a téli idő beközekezik. Alkalmatlan időjárás esetében a vizsga 16-ról egy kedvezőbb időre marad. — A parancsnokság meghagyásából kiadta a titkár.

— Felhívás Azon t. urak és urnók, kik egy városunkban alakítandó korcsolyázó-egyletnek tagjai kívánnak lenni, tisztelettel felkérhetnek hogy folyó hó 13-án (csütörtökön) délután 5 órakor, a nőegylet helyiségében tartandó alakuló közgyűlésre sziveskedjenek megjelenni.

— Szerkesztői üzenetek. H. D. G. urnak Budapest. Sziveskedjék velünk lakását tudatni. „A jó tréfa.“ Reméljük, hogy „tréfából“ küldte be ezt a roz vizczet.

— Nagy-Borosnyón folyó hó 6-án az épülőben levő közsgyháza, egy tekintélyes nagy emeletes épület egy része beszakadt. A földel, az emelet és földszint földenei az összeomlás alkalmával több munkást veszélyesen megsértettek. Állítólag az épületanyag — téglá — csekély hord-és ellenállási képessége okozta a szerencsétlenséget. Az eset újból intő példa, hogy nem ajánlatos a szilárd vaskövekkel takarékoskodni az építkezéseknél s minden szakértői felügyelet nélkül építeni, még ilyen esetben is, midőn oly tetemes összeg — 23,000 forint — forog kérdésben. A megsbesített 7 egyén közül kettőnek életéhez kevés remény van.

— A Zichy-Asbóth-ügy a két ellentél közt csütörtökön kiegyenlítettett. Csütörtökön délután a párbaj Asbóth János és Zichy Viktor közt megtörtént. De tartunk esorrendet az események előadásában. A becsületbírósg b. Edelsheim-Gyulay tábornagy elnöke alatt megelőző napon esti fél 12 órátl kezdve másnap reggel 5 óráig tanácskozott. A becsületbírósg ítélete a következő: Asbóth János gr. Zichy Viktor kihívása folytán gr. Zichy Viktornak elégtételt adhat; az elégtételadás azonban Asbóthnak egészen tetszésére van bízva, s joga van azt gróf Zichy Viktortól megtagadni. Az elégtételadás nem az Asbóth János által hónapokkal ezeltl irottakért történik, hanem gr. Zichy Viktornak a napokban tett kihívása folytán. Csütörtökön délután a dolog új stadiumba lépett; 4 órakor Asbóth János és gr. Zichy Viktor közt a párbaj megtörtént. Zichy segédei voltak: gr. Bánffy Béla és hg. Thurn-Taxis Egon; Asbóth részéről jelen voltak: br. Simonyi Lajos és Elek Gusztáv. Ez utóbbiak azonban ki-jelentették, hogy ök nem mint segédek, hanem csak mint tanúk jelentek meg. A párbaj Rákoson folyt le. A felek pisztolyt használtak. Egyszerre löttek 20 lépésről. Bajp természetesen nem esett egyik félnek sem. A jövés ntán Zichy Asbóthhoz lépett, s így szót hozzá: „Most pedig be fogom bizonyítani, hogy azokat a mik rólam irattak, nem tettem.“ Az Asbóth Zichy ügy ezzel körülbelöl befejezettek tekinthető.

— A párbajozás mania járt sikerülten figurázza ki a D. Z. Ambar 30 lépés távrolól, ugymond, még mindig megvan annak lehetősége, hogy a felek, ha jó szemök van, egymást meglátják, mindamelletl is a harc többnyire vérontás nélkül folyik le, a mikor aztán a segédek az ügyet elintézetnek jelentik ki. A verekedők számára a nevezett lap új párbaj-törvényeket hoz javaslatba a következő határozásokkal. Ha valamely nemes embert nyilvánosan gazembernek neveznek, ez, miután pontosan meggyőződött róla, hogy jól hallott, azonnal becsületbírósgot hi egybe. A párbaj előtti napon a vivők végrendeletet tesznek, s ünnepélyes elbucszás után gyorsvonatra ülve az egyik fél Baziasra megy, a másik Bodenbachba. Másnap reggel 7 órakor a sértett fél állást foglal az Elbe partján, a sértő pedig a Duna vize mellett. — Táviratilag mindketten még egyszer felhívatnak a kibékülésre; ha felhívásnak sikere nincs, akkor mindketten előveszik a pisztolyt; három lépést tesznek egymás felé, s aztán egyszerre elsütik a fegyvert. Minthogy a párbaj idő a budapestinél 20 percczel hátrább van, a bázias fél 20 percczel később süti el fegyverét, mint a bodenbachi. — Ha a két fél többszörös golyóváltás után is sértetlen marad, akkor a legközelebbi vonattal visszatérnek Budapestre, társparhat isznak, s aztán mindketten csatlakoznak a kormánypárthoz.

— Küzdelem egy medvével. Arad megye nagy-halmgáyi járásának Acsva községét hosszabb idő óta egy nagy medve tartá rettegésben, elrabolva a lakosság marháit és sertéseit. Jó darabig senki sem mert a medve elejtésére gondolni, mult héten azonban nagy acsvai lakos elszánta magát, hogy megkeresik a medvét. Blaskó Nikolajé, Zsurzele Ursz, Oanca Mihály és Szerb Juon kimentek az erdőre és felkeresték a rettegett vadat, csakhamar megtalálták a nagy macz-